

חולין דף קי"א

הגמרא הביאה, שכבד שנצמת בחומץ או ברותחין, לא אוסר מה שמתבשל אתו כיון שהדם כבר לא יוצא החוצה. סבר רב פפא לומר לרבא, אותו חומץ שנצמת בו אסור, שלשיטתו מוציא מקצת מן הדם. אמר לו, אם החומץ נאסר, גם הכבד נאסר, שכיון ואינו טרוד לפלוט חוזר ובולע.

רב בר שבא הזדמן לבית רב נחמן, הביאו לפניו כבד מבושל ולא אכל. אמרו לרב נחמן, שרב בר שבא שהוא תלמידו שנתארח אצלו אינו אוכל מה שהביאו לפניו! אמר להם רב נחמן, שיאכילוהו⁶⁷² בעל כרחו.

ומביאה הגמרא שמצינו בזה מחלוקת תנאים. ששנינו, רבי אליעזר אומר, הכבד אוסרת ואינה נאסרת, מפני שפולטת ואינה בולעת. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, מתובלת אוסרת ונאסרת שכן התבלין מרככה. שלוקה הרבה מאד אוסרת ונאסרת, שלאחר שגמרה פליטתה חוזרת ובולעת.

רבה בר רב הונא הזדמן לבית רבה בר רב נחמן, הביאו לפניו שלש סאין פת נקיה ביישול טחול
שהייתה טוחה בשמן ודבש. אמר להם, האם ידעתם שאבוא? אמרו לו, האם אתה עדיף מיום השבת, שנאמר בו: "וקראת לשבת עונג". בתוך כך, הביאו כבד שנמצא דם בסמפונא שבו. ושאלם, הרי הדם שבסמפון אסור? שאלוהו, מה יעשו? אמר להם, קרעו שתי וערב וחיתכו למטה, כך שבעת הצלייה בתנור יזוב הדם ויצא. ומה שהצריכו קריעה זה רק בכבד מפני שהדם כנוס בתוכו, אבל טחול שיש בו רק שומן ואין בו דם, מותר לבשלו אפילו בקדרה. שכן שמואל ביום שעשה הקזת דם, ביישול טחול ואכלו.

אמר, כבד שצלאו בתנור ונתנו בשיפוד
מעל הבשר, הדם הנוזל על הבשר לא אוסרו
כיון שהדם על ידי צלי אינו נוח ליבלע, אלא מחליק ונופל. ואם נתן כחל

אופן צליית כבד ובשר על שיפוד
אחד

672 קראו 'שבא' על שם אביו. רש"י.

מעל הבשר וכך צלאו, הבשר נאסר כיון שנבלע בו החלב שיצא מהכחל. רב דימי מנהרדעא שנה להיפך: כחל שנצלה מעל בשר מותר, וכבד שנצלה בשיפוד מעל בשר אסור. והטעם, שחלב שחוטה אסור מדרבנן, ואיסור דם הוא מהתורה.

שומן שנתערב בו דם של הבשר ודם דרש מרימר, להלכה: בין כבד בין כחל מותר לכתחילה רק אם נצלה תחת הבשר, אולם אם נתנו מעל הבשר, מותר רק בדיעבד אבל לא לכתחלה⁶⁷³. רב אשי הגיע לבית חמיו רמי בר אבא. ראה שבנו של רמי בר אבא⁶⁷⁴ סידר בשיפוד את הכבד מעל הבשר. אמר: כמה יהיר חכם זה! שכן מה שהתירו חכמים זה רק בדיעבר אבל לא לכתחילה. ואם נותנים תחת הצלי כלי שיזוב לתוכו השומן, אין לתת את הכבד אף תחת הבשר, כיון שהדם מתערב עם השומן, ואוכלים את השומן עם הדם. שואלת הגמרא, והמה ההבדל מהדם של הבשר שהוא לא אוסר את השומן? עונה הגמרא, שדם זה יורד לשולי הכלי, ואילו הדם של הכבד צף על השומן ואוכלים אותו⁶⁷⁵.

אמר רב נחמן אמר שמואל, אסור לחתוך בסכין שחיטה דבר רותח, כיון שהסכין בלעה דם בשעת השחיטה כשבית השחיטה רותח, ואם תגע ברותח תחזור ותפלוט לתוכו את טעם הדם. ואם חתך בה צונן, יש אומרים שאותו מאכל צונן צריך להדיחו, ויש אומרים שאין צריך להדיחו.

מלוח כרותח אמר רב יהודה אמר שמואל, קערה שמלח בה בשר, אסור לאכול בה רותח, שהדם נבלע בה ונותן טעם. ושמואל לטעמו, שאמר, מלוח נחשב כרותח, וכבוש הרי הוא כמבושל. כשבא רבין אמר רבי יוחנן, מליח אינו כרותח, וכבוש אינו כמבושל. אמר אביי, אין לומר כרבין שרבי יוחנן מיקל, שכן היה מעשה בביתו של רבי אמי, שמלחו בשר בקערה של חרס, ושברה

673 ולדידן אסור לגמרי לכתחלה, לפי ששפודים שלנו אינן תלויין אלא שוכבות, ופעמים שמרים זנב השפוד ונמצא התחתון עליון ופעמים שמשפילו ונמצא חברו עליון; לכך – בין שהכבד לצד הראש ובין שהוא לצד הזנב – אסור. רש"י.

674 עמוד ב'.

675 והלכות כחל כבר למדנו למעלה: לצלי בעי קריעה שתי וערב, ואם לא קרעו – מותר, כלישנא קמא דרב, דהא תניא כוותיה; ולקדרה – קורעו שתי וערב וטחו בכותל. רש"י.

כיון שאין לה תקנה בהגעלה. ומכך ששברו משמע ששמע מרבי יוחנן שמליח כרותח, שכן רבי אמי היה תלמידו.

צנן שחתכו בסכין בשרי מותר לאוכלו בכותח

רב כהנא אחיו דרב יהודה ישב לפני רב הונא ואמר, קערה שמלח בה בשר אסור לאכול בה

רותח. וצנן שחתכו בסכין, מותר לאכלו בכותח שהוא מאכל חלבי, אף על גב שמחריפות הצנן נבלע בו מהשמנונית שבסכין. וביאר אביי, שהקערה בלעה דם שהוא אסור, והסכין היתה של היתר. אמר שאלו אביי, סוף סוף אותו היתר בא לידי איסור כשנותנו בכותח? אלא אמר רבא, הצנן מותר כיון שיכול טועמו לפני שנותנו בכותח אם מרגישים בו טעם של שומן, ובקערה אין תקנה שכן אי אפשר לטעום. אמר רב פפא לרבא, והרי לשיטתך ניתן לתת לגוי שיטעם אם ניכר הטעם. שכן שנינו בברייתא, קדרה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב, ואם בשל בנותן טעם. בשל בה תרומה לא יבשל בה חולין, ואם בשל בנותן טעם. והגמרא הביאה שבתרומה יכול כהן לבדוק אם נבלע הטעם. ובבשר בחלב ניתן לתת לגוי? אמר לו, אסרו במקום שאין גוי שיטעם.

נותן טעם בר נותן טעם

איתמר, דגים ורותחים שעלו מהצלי לקערה שנתנם לקערה שאכלו בה בשר, רב אמר אסור לאכלן בכותח, לפי שהבשר נותן בהם טעם. ושמואל אמר מותר לאכלן בכותח, נותן טעם בר נותן טעם הוא, שאין זה נחשב כמבשל בשר בחלב יחד⁶⁷⁶. ורב לא אמר כן בפירוש, אלא נלמד ממעשה שהיה. שפעם אחת הזדמן רב לבית נכדו רב שימי בר חייא, וחלה בעיניו. עשו לו משיחה מסממנים, ונתנוה בקערה. לאחר מכן נתנו מאכל באותה קערה, ורב אמר שמרגיש במאכל טעם של המשחה. אמר שהטעם של המשחה נבלע בקערה ועובר למאכל. ומכאן הבינו שרב סובר שגם בכל דבר יש נתינת טעם בר נתינת טעם. ודוחה הגמרא שאין מכאן ראייה שדווקא כן בסממנים לפי שהם מרים מאד.

רבי אלעזר שימש לפני מר שמואל בסעודה. הביאו לפניו דגים שלאחר

676 אם היו מבושלים עם בשר ממש – היה אסור לאוכלן בכותח; אי נמי מודה שמואל שאסור לאכול חלב רותח בקערה, דנותן טעם ראשון הוי כבשר גמור, אבל קערה זו – היא עצמה אינה בשר, אלא על ידי נותן טעם, ואינה כבשר. רש"י.

צלייתם בעודם רותחים נתנום בקערה בשרית, ואכל אותם בכותח. נתן לו ולא אכל. אמר לו, לרבך רב, שלמדת ממנו שאסור נתנו ואכל, ואתה לא אוכל? כשבא לפני רב, שאלו האם מר חזר בו משמועתו? אמר לו, חס לשמואל שהוא בנו של אבא בר אבא וחסיד גדול היה, שיאכלני דבר שאני אוסר, ולא היו דברים מעולם!

ברכה על דברים בסעודה שלא נאכלים עם פת רב הונא ורב חייא בר אשי ישבו זה מול זה משני צידי נהר של מברא דסורא. לאחד הביאו דגים

שעלו בקערה ואכל בכותח, ולשני הביאו תאנים וענבים בתוך הסעודה ואכל ולא ברך⁶⁷⁷. אמר אחד לחברו: המעשה שעשית בלא דעת! האם רבך עשה כך? וכן השיב לו חברו: המעשה שאתה עשית הוא בלא דעת! האם רבך עשה כך? אמר אחד לחברו: אני סובר כשמואל. והשני השיב לו: אני סובר כרבי חייא, שפת פוטרת כל מיני מאכל, ויין פוטר כל מיני משקין.

מה נחשב לחריף שבולע אמר חזקיה משום אביי, להלכה: דגים שעלו בקערה, מותר לאוכלן בכותח. צנן שחתכו בסכין שחתך בה בשר, אסור לאוכלו בכותח. וכל זה בצנן שבולע מחמת חריפותו, אבל קישות אינו חריף ואין טעם השומן נבלע בתוכה, אלא השמנונית עומד על מקום החתך. ולכן יכול לגרור במקום החיתוך מעט, ואז מותר לאכול אפילו בכותח⁶⁷⁸. קילחי לפת מותר כיון שאינו חריף, של סילקא אסור, לפי שנותן טעם בהן. ואם ערבן בעת חתוכן: שחתך אחת של לפת ואחת של תרדין, הלפת מבטל טעם השמנונית מן הסכין, ואין התרדין מקבלין טעם הימנו.

677 תאנים וענבים לא נאכלים עם הפת, שדינם (ברכות מא:): כדברים הרגילים לבא לאחר סעודה - 'טעונין ברכה, בין לפניהם ובין לאחריהם' - אפילו הביאן בתוך הסעודה. רש"י.

678 לכך דגים שעלו בקערה - מותר לאוכלן בכותח, שאין נותן טעם הבא מן הממש אלא נותן טעם הבא מנותן טעם, שסתם קערה מנקים אותה משומן הקרוש עליה משום מיאוס. אבל לסכין פעמים שהשמנונית קרוש עליו ואינו ניכר, וכשחותך בצנן הוי 'נותן טעם הבא מן הממש'. ועוד: שמשום חריפותו בולע יותר מדגים הרותחים, ואגב שדוחק עם הסכין פלט הסכין ובלע צנן. רש"י.